

עה:

עין משפט
נר מצוה

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

16 וְלֵאמֹר כִּי עָלָה
17 וְכִי אֶלְפֵי וְכִי יִשְׁרָאֵל
18 וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל
19 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
20 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
21 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
22 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
23 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
24 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
25 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
26 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
27 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
28 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
29 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב
30 לֵבָב וְכִי יִשְׁרָאֵל לֵבָב

תורה אור השלם

1 את כסף לא תתן לו
בנישך ובמרבית לא תתן
אבלך ייקרא כה לו
2 אל תקח מאתו נשך
והרבות ויראת טאלדיך
והי אחיך עמך
ויקרא כה לו
3 אם כסף הלוה את
עמי את העני עמך לא
תהיה לו כנושה לא
תשימן עליו נשך
4 לא תקבל חרש ולפני
עור לא תתן מבשל
ויראת טאלדיך אני יי
ויקרא כה לו
5 לא תשך לאחיך נשך
כסף נשך אבל נשך כל
דבר אשר ישך
דברים כג כ
6 לקבץ תשך ולאחיך
לא תשך למען יקבצך יי
אלהיך בכל משלח ידך
על הארץ אשר אתה בא
שמה לרשתה
דברים כג כ
7 והרבית אנוש לראשנו
באנו באש ובמים
והוציאנו לרעה
החלים ס ב
8 האלמנה שפתי שקר
הרבות על צדיק עתק
באנה ובח
החלים ס ב

הנהגות הב"ח

16 ה"י ד"ה גיד. י"ב
17 ומהנה ד" פ"ב דמער
18 שני גוים צדיק הוא לשון
19 יבש כמו נשך ממתח
20 ע"ש
הנהגות הב"ח
16 ה"י ד"ה גיד. י"ב
17 ומהנה ד" פ"ב דמער
18 שני גוים צדיק הוא לשון
19 יבש כמו נשך ממתח
20 ע"ש

כל ימי גריד אחד. הם ולא דקדקו בדבר לחוש שמה יום אחד יהא ארוך מחבירו או קשה מחבירו אלא מותר לומר לו עזר עמי היום הזה של גריד ואעזר עמך ביום פלוני של גריד: (א) גריד. לשון יובש שהאריך יבשה ואין גשמים יורדין: וכל ימי רביעה. משויבין כאחד: אבל לא יאמר לו הרוש עמי בגריד ואני אחרוש עמך ברביעה. שימי רביעה קשין למלאכה בשדות: על לא תסן לו. את כסףך לא תתן לו בנשך ועונין על כל תתן ועל לא תקח כ"י כל חד וחד מאי דשיך ביה כדמפרש בגמרא: **גמ' מלוה עובר כדולן.** ככל הני דחשיב במתני' דהוא נתן בנשך בשעת הלוואה והוא לוקח בשעת פירעון והוא לו כנושה כשמוכרו ודומקו והוא שם עליו נשך בשעת פיסוק התנאי ונתן ממשלו לפני הלוה להענירו על לא תשך לאחיך: שהיא אזהרה ללוה: **מפסידין.** כדאמר בפירקין (דף ע"ג.) מתמוטטין לעולם: **משה חכם.** לישראל מעליא נקט: **לא תהיה לו כנושה.** לא תראה בעיניו כנושה זו שיראה ויבש: **לראשנו.** לשון נושה כדמרגמינן כרש"א: **הרי אנו בלויים בלויים:** עובר משום לפני עור. שעולה על רוחו של לוי לכפור: **קללה.** כשמוכרו זה כופר הכל מקללן אותו ואומרין שהוא דובר על צדיק עמך: **ומשפלה.** ישכח הלוואתי ואגרסו קללה לעלמי: **לועקין.** צ"ד של מטה: **ואינן נענין.** שהרי הם גרמו לעלמי: **קונה אדון לעלמו.** מפרש לקמן: **סוטה מעוסי' בנכרי.** אומר מעות שאני משמטם בהן של פלוני נכרי הם שלא להצניע עלמו ופעמים שהנכרי שומע ומעמיד עדים ותובעו צדייקים:

הדרן עלך איזהו נשך

השובר את האומנין והטעו זה את זה. מפרש בגמרא: **אם את החמר או אם הקדר להביא פרייפריין וחליין.** קדר על קרון: פרייפריין. ע"ש משפוסים ומאלים לעשות לו אפריון: חליין לכלה. לשמח חתן וכלה: או למס. לקון: **משרה.** רי"ש. מים ששורין בהן קנינים ופשתן כשהן בנגעולין: **מקום שאין אדם.** שאינו מוצא פועלין לשכור והפשתן אצד והוא סמך עליהן: **שוכר עליהם.** בני אדם צווקר ועליהם לשלם: או **מעטן.** מפרש בגמרא: **השוכר את האומנין.** לעשות מלאכה בקבלנית ככך וכך: **ותורו כפן.** לאחר שעשו מקלמ: **ידם על הסחמנה.** אם הוקדו פועלים ואינו מוצא מי שיגמרנה בשכר שהיה מגיע לאלו על העתיד לעשות מעכב משכר ממה שעשו כל מה שיצטרך להוציא עד שהגמר מלאכתו בשכר שפסק עם אלו. ואם החלו פועלים וימצא שיגמרנה בפחות יסו להם מה שעשו ויתן להם מה שפסק עשו מזה יתן להם חצי שכן ואין יכולים לומר לו הרי פועלים אחרים מחמתו לנמור מלאכתך ותן לנו כל שכרנו חוץ ממה שנטלו אלו: ואם

כל ימי גריד אחד. הם ולא דקדקו בדבר לחוש שמה יום אחד יהא ארוך מחבירו או קשה מחבירו אלא מותר לומר לו עזר עמי היום הזה של גריד ואעזר עמך ביום פלוני של גריד: (א) גריד. לשון יובש שהאריך יבשה ואין גשמים יורדין: וכל ימי רביעה. משויבין כאחד: אבל לא יאמר לו הרוש עמי בגריד ואני אחרוש עמך ברביעה. שימי רביעה קשין למלאכה בשדות: על לא תסן לו. את כסףך לא תתן לו בנשך ועונין על כל תתן ועל לא תקח כ"י כל חד וחד מאי דשיך ביה כדמפרש בגמרא: **גמ' מלוה עובר כדולן.** ככל הני דחשיב במתני' דהוא נתן בנשך בשעת הלוואה והוא לוקח בשעת פירעון והוא לו כנושה כשמוכרו ודומקו והוא שם עליו נשך בשעת פיסוק התנאי ונתן ממשלו לפני הלוה להענירו על לא תשך לאחיך: שהיא אזהרה ללוה: **מפסידין.** כדאמר בפירקין (דף ע"ג.) מתמוטטין לעולם: **משה חכם.** לישראל מעליא נקט: **לא תהיה לו כנושה.** לא תראה בעיניו כנושה זו שיראה ויבש: **לראשנו.** לשון נושה כדמרגמינן כרש"א: **הרי אנו בלויים בלויים:** עובר משום לפני עור. שעולה על רוחו של לוי לכפור: **קללה.** כשמוכרו זה כופר הכל מקללן אותו ואומרין שהוא דובר על צדיק עמך: **ומשפלה.** ישכח הלוואתי ואגרסו קללה לעלמי: **לועקין.** צ"ד של מטה: **ואינן נענין.** שהרי הם גרמו לעלמי: **קונה אדון לעלמו.** מפרש לקמן: **סוטה מעוסי' בנכרי.** אומר מעות שאני משמטם בהן של פלוני נכרי הם שלא להצניע עלמו ופעמים שהנכרי שומע ומעמיד עדים ותובעו צדייקים:

הדרן עלך איזהו נשך

השובר את האומנין. משמע ליה בין בשכיר יום בין בקבלנית אבל כפרקין דבמר יום (דף פג.) נקט פועלים משום דפועלים לא משמע אלא שכיר יום דבהכי מיירי כדאמר התם בזמן שאמר להשכים ולהעריב ורבי נמי דקאמר (לקמן ע"ג.) פועל יכול לחזור אפילו בחצי היום דוקא בשכיר יום איירי ולא בקבלן כדמוכח בשמעתין ולכן נקט פועל ולא אומן וא"ת דמיתא לקמן בשמעתין (שם) השוכר את הפועל ובחצי היום שמע שמה לו מת או אחתו חמה אם שכיר הוא כ"י ואם קבלן הוא כ"י כיון דבדיימא מיירי בין בשכיר בין בקבלן אמאי נקט פועל ה"ל למינקט אומן דמשמע תרווייהו וי"ל דה"ק אם שכיר הוא כדאמר השוכר את הפועל נתן לו שכרו ואם קבלן הוא כך דינו ומשום דבעי למתני ובחצי היום אם לא שיך למתני אלא אשכיר יום: **את הקדר.** בשני רישן והוא צעל קרון ולפסדים דגרסי קדר י"ל דלהכי נקט קדר לפי שקדרים רגילין להיות להם קריונות: **פרייפריין.** דבר האבוד חשיב לה שעתה ומנו הוא לעשות: ואזיל

שקר הדוכרות על צדיק עתק אמרו ליה רבנן לרב אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמור רבנן שלח ליה בהדי פניא דמעלי שבתא לישדר לי מר עשרה זוזי דאתרמי לי קמינא דארעא למזבן שלח ליה נתי מר שהדי ונכתב כתבא שלח ליה אפילו אנא נמי שלח ליה כל שכן מר דמריר בגירסיה משתלי וגורם קללה לעצמי תנו רבנן שלשה צועקין ואינן נענין ואלו הן מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים והקונה אדון לעצמו ומי שאשתו מושלת עליו קונה אדון לעצמו מאי היא איכא דאמרי תולה נכסיו בנכרי איכא דאמרי הכותב נכסיו לבניו בחייו איכא דאמרי דביש ליה בהא מתא ולא אזיל למתא אחריתא:

הדרן עלך איזהו נשך

השובר את האומנין והטעו זה את זה. אין להם זה על זה אלא תרעומות ישכר את החמר ואת הקדר להביא פרייפריין וחליים לכלה או למת ופועלין להעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר שאבד וחזרו בהן מקום שאין שם אדם ישוכר עליהן או מטען השוכר את האומנין וחזרו בהן ידם על התחתונה אם

קנה א מ"י פ"ה מה' מלוה ל"י י"ז י"ב י"ג סמך לאין קפה טושי"ע י"ד כ"י קפ טע"ף ו' קע"ב מ"י שם ה"י טושי"ע שם טע"ף י"ב: קעה ג מ"י שם פ"ד ה"י כ סמך לאין קל"ט טושי"ע י"ד שם טע"ף א' קע"ד מ"י שם ה"י י"ב סמך טושי"ע י"ד כ"י קפ טע"ף ו': קעה ו מ"י שם פ"ד ה"י ה"ב: קע"ז ז מ"י פ"ה שם ה"י ג סמך לאין קפה טושי"ע ח"מ כ"י ט"ז טע"ף ו': קע"ח ט"ז מ"י שם פ"ב ה"ב ז סמך טע"ף ט"ז טושי"ע ח"מ טע"ף ט"ז: א כ מ"י פ"ע מהלכות שכירות הלכה ד סמך טע"ף טושי"ע ח"מ ט"ז טע"ף ט"ז: ב ל מ"י שם ו' ע"פ מהשנה ו' ומ"מ טושי"ע שם טע"ף ט"ז: **לעני רש"י** ר"י"ש ור"י"ש [א]. מקום סרייה ולפסוקין. **מוסף רש"י** לראשנו. להיות נוטה נני דמתנתמין טעם מרש"א (ב"ב כ"ג.) **הדרן עלך איזהו נשך**